

Aktrise un viņas partneri

Dailes teātra monoizrādē *Zēni nav meitenes* Dārta Daneviča meistarīgi savieno šķietami nesavienojamus žanrus un atstāj plašu telpu līdzdomāšanai

BRITU dramaturga Denisa Kellija luga *Zēni un meitenes*, ko tulkojis un minimāli lokalizējis Matīss Gricmanis, ir viltīgi uzrakstīta. Tā piedāvā spēles noteikumus, un, kad skatītājs tos sapratis, pieņēmis un atslābis krēslā laiskai vērošanai, luga spēji maina virzienu. Tā notiek vairākkārt, kas uztur nepārtrauktu spriedzi un rada bažīgas priekšnojautas – tās diemžēl arī piepildās. Tomēr luga, lai arī blīva, atstāj vietu arī katra paša domām un salīdzinājumiem ar savu dzīvi, un kādā brīdī sāk likties, ka raugies ne tikai uz skatuvi, bet arī atpakaļ – savā pagātnē.

Aktrise Dārta Daneviča kopā ar izrādes radošo komandu – režisori Diānu Kaijaku, scenogrāfi un kostīmu mākslinieci Ievu Kauliņu, kustību konsultanti Ingu Krasovsku, gaisma mākslinieku Reini Zalti un komponistu Ernestu Valtu Cirteni – šo lugas daudzkārtainību arī pilnībā izmanto, necenšoties izprātot kādu īpašu vai paradoksālu žanra apzīmējumu apakšvirsrakstam. Pēc ilgiem laikiem programmiņā rakstīts

Recenzijas autore —
Edite
Tišheizere,
žurnāla *Ir*
teātra kritiķe

Dārtas
Danevičas
aktierdarbs ir
apbrīnojams,
cita
apzīmējuma
man nav

vienkārši un precīzi – «psiholoģiska drāma». Tiesa, ir viegli mainīts tās nosaukums – *Zēni nav meitenes*, un tas būtiski maina iespējamo interpretāciju. Proti, luga ir par vardarbību, un tajā ir pietiekami daudz norāžu par maskulīno destrukciju un sievišķo radītspēju. Vārdiņš «nav» visu padara daudz sarežģītāku, piešķir noteicošajai drāmai tādu kā skatienu no augšas, un šo niansi spēcīgi nospēlē Dārta Daneviča.

ZĒNI NAV MEITENES.

Dailes teātra
Mazajā zālē.
Nākamās
izrādes 25., 26.
martā.
28 €.

Viena no teātra aksiomām ir tā, ka aktiermākslā galvenais vietniekvārds ir nevis «es», bet «tu», proti, spēlē galvenais ir partneris. Un šī patiesība nemainās arī tad, ja aktieris uz skatuves ir viens, jo tiek spēlēta monoizrāde. Tādā gadījumā intriga pat palielinās: ir jāsaprot, kas kurā brīdī ir iespējama partneris, un tie var arī mainīties.

Sākumā atbilstoši spēles noteikumiem jauna un pievilcīga sievietē pietuvinātā spēles telpā uzrunā tieši zālē sēdošos – kā jau pierasts tā sauktajās stāvizrādēs. Tā ir īpašā teātra nošķira, kurā aktiera tēls gandrīz nav nodalāms no viņa paša personības, un, protams, jebkas ir skatīts no amizantās puses, personiskās ķibeles ieskaitot. Mēs, skatītāji, kā partneri ar izpratni pieņemam stāstu par gadu, kas pavadīts gaisotnē *sex, drugs, rock 'n' roll*, un sniedzam aktrisei visu, kas nepieciešams: zinoši mājām ar galvu un smejamies istajās vietās, jo reti kurš jaunībā nav piedzīvojis rītu, kad jāizdara izvēle – pakārties vai radikāli mainīt līdzšinējo dzīvesveidu. Ar to pašu stāvizrādes atvēršanu varone izstāsta arī to, kā pirmoreiz ieraudzījusi savu nākamo vīru: viņš lidostas rindā ar intelektuāļu šar-

IR IESAKA

16. marts IZRĀDE. RIČARDS. NEKĀ PERSONĪGA NACIONĀLĀ TEĀTRA LIELAJĀ ZĀLĒ.

Dramaturga Artūra Diča lugu iestudējis režisors Elmārs Serņkvs. «Mani interesē caur divu cilvēku attiecību modeli apskatīt manipulācijas tēmu. Attiecībās vardarbība reizēm ir nemanāma. Lidz brīdīm, kamēr kāds par to sāk runāt. Problēmu, ko vajadzētu mācēt risināt pašiem, nododam sabiedrības rokās. Bet par soģiem paliekam mēs – skatītāji, sociālie tīkli, visi, kam nav slinkums izteikt savu viedokli. Bet kur paliek objektīvā patiesība?» – tā režisors. Biļetes cena 15–32 €. Bilesuparadize.lv

18. 23. marts KINO. VISS BŪS LABI KINOTEĀTRĪ SPLENDID

PALACE. Latvijas režisora Starislava Tokalova dokumentālās filmas pamatā ir trīs sieviešu dzīvesstāsti. Režisora vecmāmiņa ir Otrā pasaules kara veterāne, kura 1955. gadā ieradās Latvijā labākas dzīves meklējumos. Māte strādā par pasniedzēju Transporta un sakaru institūtā, bet 18 gadus vecā meita ir māksliniece no Latvijas Mākslas akadēmijas studentē. Filma cenšas izprast, vai 30 neatkarības gadu laikā šai ģimenei ir izdevies atrast savu vietu Latvijas sabiedrībā. Biļetes cena 8,50 €. Splendidpalace.lv

mu atsī, sauksim lietas istajā vārdā, psiholoģisko varmācību, ko pret viņu mēģina izspēlēt divas modeles.

Ar šo brīdi pirmoreiz mainās lugas virzība un arī Dārtas Danevičas skatuves eksistence. Līdz tam sekla un bezpersoniski baltā telpa padziļinās un pamazām aizvien vairāk kļūst par apdzīvotu interjeru, un tajā pašā laikā aktrise nemanāmi iezīmē arī «ceturto sienu». Stāsts turpinās, bet stāvizrādes amizēšanās kļuvusi par pašironiju, ar kādu varone atceras savu laulības dzīvi un karjeras kāpumu. Ik pa brīdīm skatuve satumst – sievietē sarunājas ar saviem bērniem, lielākoties tie ir ik-

dienišķi brāļa un māsas konflikti, kas jānolīdzina.

Kas turpmāk ir aktrises partneri? Pieņemu, ka režisore un scenogrāfe, jo noslēgtajā telpā mainās arī Danevičas eksistence, pat valoda – no tās pazūd starptautiskā vidē strādājošiem jaunajiem profesionāļiem raksturīgās augšupejošās intonācijas un īpašie vārdiņi. Aktrises runa aizvien vairāk no tiešās vēršanās pret potenciālajiem klausītājiem kļūst par iekšēju monologu. Taču paradoksālā kārtā tieši tad aktrises tēlojumā aizvien vairāk parādās ne tikai viņas varone, bet arī tas otrs cilvēks. Varone stāsta par notiekošo tikai no sava skatpunkta.

Bet aktrises meistarība atļauj atklāt vēl kādu dimensiju un ieraudzīt skatītājiem to, ko nesaskata varone, – kā līdzās pamazām aiziet bojā otrs cilvēks. Danevičas aktierdarbs ir apbrīnojams, cita apzīmējuma man nav.

Izrādes izskaņa ir traģiska, un to aktrise nospēlē ārkārtīgā savaldībā un mierā. Atmiņās matūs neplēš. Tomēr man vissvarīgākais liekas tieši radošās komandas sniegtais lugas paplašinājums un izpratne par to, ka dzīve tomēr nav tikai melnbalta. Vardarbībai nav attaisnojuma. Nekāda. Taču diemžēl tai ir dažādi izpausmes veidi, un savējos varam pat nenojaust. ●

FOTO – MARKO RASS

21.

martis

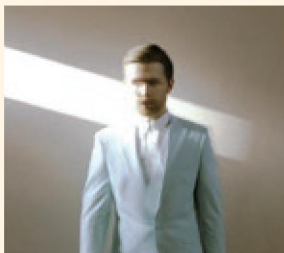
IZRĀDE. NEBIJU. NEZINU. NEATCEROS RĪGAS CIRKĀ.

Pēc gadu desmitiem ilgas slapstīšanās Viktors Arājs stājas vācu tiesas priekšā. Viņa vārds kļuvis par holokausta simbolu Latvijā, daudzi viņa komandas vīri sodīti ar nāvi, nokļuvuši Sibīrijā vai cietumā, par citiem interesējas Rietumu valstu izmeklētāji.

Kā pierādīt Arāja vainas apmērus, ja klusē gan mirušie upuri, gan viņa dzīvie līdzdalībnieki?

Teātra trupas *Kvadrifrons* izrāde. Režisore Paula Pļavniece, dramaturgs Kārlis Vērdiņš.

Bijetes cena 19 €. Bilesuparadize.lv

22.

martis

IZRĀDE. VIENTUĻĀS PLANĒTĀS SALĀ GERTRŪDES IELAS TEĀTRĪ.

Aktieris Ģirts

Krūmiņš nolēma pamest skatuvi. Beigt karjeru un doties

ilgā ceļojumā uz vietām, kurās viņš nekad nebija bijis.

Izrāde ir viņa personīgs stāsts par savu šķiršanos, šķietami nebeidzamās karantīnas pārdzīvošanu un apjausmu par milzīgo pasauli, no kuras pa mazo logu redzams tikai neliels fragments. Monoizrādē ar *stand-up* elementiem aktieris realizē savus sapņus un nospēlē kaut ko no agrāk tā arī nenospēlētā. Bijetes cena 14 €. Git.lv

